

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ב"ל 56483-05-18

23 יוני 2020

לפני:

כב' השופטת סאוסן אלקאסם

התובעים

1. בנימין יעקב גרוס
2. מריסה היילי גרוס
- ע"י ב"כ: עו"ד בועז פינברג

-

הנתבע

המוסד לביטוח לאומי
ע"י ב"כ: עו"ד שירלי וינגרטן צ'רניקר

פסק דין

מונחת לפניי תביעה בה מבוקש לשלול תושבות התובעים משנת 2015 ועד שנת 2018, ולהלן העובדות הרלוונטיות לענייננו:

1. התובעים בני זוג הנשואים מאז שנת 2008, שניים מילדיהם נולדו בארץ, השלישי נולד בארצות הברית בשנת 2017 וקיבל אזרחות ארה"ב עם הלידה.

2. התובע 1 הינו אזרח אמריקאי מלידה, כמו גם שלושת ילדי התובעים, התובעת 2, קיבלה אזרחות אמריקאית בחודש 12/2017.

3. ביום 20.6.2013, עזבו התובעים וילדיהם את הארץ לטובת לימודי מידענות רפואית של הבעל, בהרווארד, בוסטון.

4. בשאלון הנתבע, אותו מילאו ביום 13.6.2013, לא ציינו התובעים כי הם מבקשים לנתק את תושבותם והצהירו שם, כי מטרת נסיעתם ללימודים. באותו המועד, אף עדכנו את הוראת הקבע לנתבע לתשלום דמי ביטוח וביטוח בריאות.¹

5. בחודש 10/2014, התחילה התובעת 2 לעבוד בארגון בשם 'שותפות האומנות היהודית'.

6. דירתם של התובעים בתל אביב, בה התגוררו טרם המעבר, נותרה בבעלותם המשותפת עד היום ומושכרת לצד שלישי בחוזה שכירות המתחדש כל שנה.

¹ נספחים א-ב לכתב ההגנה

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ב"ל 56483-05-18

7. כך גם משך השנים, התובעים השאירו את חשבון הבנק שלהם פעיל ממנו שולמו התשלומים
1 2
3 4
8. משך השנים הגיעו התובעים, לביקורים קצרים בארץ, כאמור בתצהיריהם שלא נסתרו. (לא
5 6
7 8
9. בסיום לימודי התובע 1, סביב מאי-יוני 2015,³ החליטו התובעים, כך לטענתם, להישאר
9 10
11 12
10. **ביום 3.8.2015**, החל התובע לעבוד בבית חולים בבוסטון בתחום התמחותו.⁴
13 14
11. **ביום 6.1.2016**, מכרו התובעים תיק ניירות ערך שהוחזק במסגרת חשבון הבנק שלהם והסכום
15 16
17 18
12. **עד ליום 30.9.2017**, שילמו התובעים דמי ביטוח לנתבע מידי חודש בסדרו.
19 20
13. **ביום 3.10.2017**, התחיל התובע לעבוד במקום עבודה חדש.⁶
21 22
14. **ביום 14.11.2017**, פנו התובעים אל הנתבע במכתב וביקשו לשלול מהם את תושבתם רטר'
23 24
25 26
15. **ביום 27.11.2017**, אישר הנתבע את הבקשה החל מיום 1.10.2017. הנתבע דחה את בקשה
27 28
29 30
16. על החלטה זו השיגו התובעים ביום 20.12.2017
31 32
17. **בחודש 09/2018**, התובעים חזרו לארץ דרך קבע.⁷
33 34
18. **ביום 15.6.2020**, התקיימה ישיבת הוכחות. התובעים נחקרו על תצהיריהם. הצדדים סיכמו
35 36
37 38
19. **נציגי ציבור לא התייצבו לדיון, החלטתי לקיים את הדיון בהעדרם.**
39 40

היריעה המשפטית

20. בחקיקה אין הגדרת המונח "**תושב ישראל**", והמונח פורש בפסיקה, כאשר האבחנה בין
21 22
23 24

² ראו נספח 10 לתצהיר התובעים

³ עמ' 6 לפרוטוקול ש' 1.

⁴ נספח 3 לתצהיר התובע

⁵ ראו נספח 10 לתצהיר התובעים – עמ' 70 לקובץ.

⁶ ראו נספח 4 לתצהיר התובע

⁷ עמ' 10 לפרוטוקול, ש' 1-2

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ב"ל 56483-05-18

- 1 "מגורים גרידא במקום פלוני אין בהם כדי לעשות אדם לתושב אלא אם נלווים
2 אליהם כוונה להוסיף ולגור במקום דרך קבע או ללא הגבלת זמן (animus
3 manendi). הכוונה צריכה להיות כוונתו של אדם לקשור גורלו עם המקום. בה-
4 בעת, מגורים, ולו מגורים המלווים בכוונה כנה להשתקעות, אפשר לא יעשו אדם
5 לתושב מקום שתקופת המגורים היא כה-קצרה עד שאין היא אוצרת כוח ליצור
6 זיקה-של-ממש למקום. ומנגד, כוונה כנה לחזור למקום מושב קודם אינה
7 הופכת אדם לתושב המקום אם בפועל נעדר אותו אדם ממקומו שנים
8 רבות....הרגשה של קשר למקום, ולו הרגשת-עומק היא – אהבת המקום,
9 געגועים, נוסטלגיה – אין די בכל אלה, כשהם לעצמם, כדי להביאנו למסקנה כי
10 פלוני לא "עקר" מן המקום, שעה שאותו פלוני ומשפחתו אינם מתגוררים
11 במושב שנים ארוכות. וגם אם "מתכוון" הוא אותו פלוני לשוב ביום מן הימים
12 אל המושב, וכוונתו כוונה כנה היא, אין באותה כוונה כדי להכריע.
13 כוונה בת-פועל משפטי נלמד עליה ממעשה (או ממחדל); לא אך מהצהרה על
14 כוונה. כך הם אף מגורים לתקופה קצרה, שאין בהם כדי ליצור זיקת תושב
15 ולהפוך אדם להיותו תושב. תושב כהוראתו בסעיף 1א לחוק משול הוא למי
16 שהטיל עוגן לתמיד – או לזמן רב ובלתי מסוים – **ובדרך הטבע לא נדע על טיבם**
17 **של מגורים אלא לאחר עבור זמן.**⁸ (ההדגשה שלי. א.)
- 18 21. המבחן לפיו נבחן האם אדם תושב הארץ או לאו, הוא **מבחן מרכז החיים, הנבדק לפי מירב**
19 **הזיקות.** מבחן זה מורכב משני פנים – **ההיבט האובייקטיבי** – בו נבדוק היכן מצויות מירב
20 הזיקות של האדם **מבחינה פיזית.** **ההיבט הסובייקטיבי** – בוחן מה הייתה כוונתו של האדם
21 והיכן הוא רואה את מרכז חייו.
- 22 "היבטים אלה יש לבחון לאור כלל הנסיבות העובדתיות, ובכלל זה: זמן
23 שהייה בישראל בתקופה הרלוונטית, קיומם של נכסים בישראל, מקום
24 המגורים הפיזי, המקום בו מתגוררת משפחתו של האדם ובו לומדים ילדיו,
25 אופי המגורים, קשרים קהילתיים וחברתיים, מקום העיסוק וההשתכרות,
26 מקום האינטרסים הכלכליים, מקום פעילותו או חברותו של האדם בארגונים
27 או מוסדות, מצגים של האדם עצמו אשר יש בהם כדי ללמד על כוונותיו,
28 ומטרת שהייה מחוץ לישראל... הבחינה צריכה להעשות כאשר נותנים את
29 הדעת לסגנון החיים המשתנה ולאופי המשתנה של "תושבות" בהתאם לגיל
30 המבוטח."⁹
- 31 22. נסיבות נוספות העשויות לעזור בבחינה כאמור – "רכישת מקום מגורים בחוץ-לארץ על-ידי
32 תושב ישראל, קבלת רישיון עבודה קבוע, עבודה במקום עבודה קבוע במשך פרק זמן משמעותי,
33 ניתוק של קשר כלכלי כל שהוא עם ישראל, כל אלה, בין היתר, יכולים להעיד, בנסיבות
34 מסוימות, על חוסר זיקה לישראל והעתקת מרכז החיים והבית למקום אחר בחוץ-לארץ."¹⁰

⁸ דנ"פ 8612/00 חיים הרמן ברגר נ' היועץ המשפטי לממשלה, נה(5) 439 (2001)
⁹ עב"ל (ארצי) 12-02-28253 שמואל שפינט – המוסד לביטוח לאומי (18.06.2013)
¹⁰ דב"ע נ/0-286 אביוב – המוסד לביטוח לאומי (29.5.1997).

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ב"ל 56483-05-18

- 1 כן מיוחסת חשיבות רבה לעניין **הזיקה**, "זיקה שלא יהא בה מהזמניות או מהארעיות, וזיקה
2 שיש בה להוכיח ראיית מקום שבתחום ישראל, כמקום שבו הוא חי, שיזה ביתו"¹¹
- 3 **23. "נטל ההוכחה** בדבר "תושבות" מוטל על הטוען לקיומה. ברור כי שעה שפלוגי שהה שנים
4 ארוכות מחוץ לגבולות מדינת ישראל הנטל כבד יותר. עם זאת, יש להבחין בין מצב בו אדם לא
5 היה מלכתחילה תושב ישראל לבין מי שנמצא תקופה ארוכה מחוץ לישראל"¹²
- 6 **24. העובדה שאדם מחזיק בתעודת זהות ישראלית, מעבירה את הנטל להוכיח כי אותו אדם אינו**
7 **תושב ישראל, אל המוסד לביטוח לאומי.**¹³ ובמקרה עסקינן, ניתן לאמור כי ההיפך הוא הנכון,
8 באשר התובעים מחזיקים בתעודת זהות ישראלית – עליהם הנטל להוכיח כי אינם תושבים.
9 נטל זה לא הורם.
- 10 **ומן הכלל אל הפרט**
- 11 **25. התרשמותי כי התובעים לא ניתקו את הזיקה ההדוקה לארץ – לא באופן אובייקטיבי ולא באופן**
12 **סובייקטיבי.**
- 13 **ונסביר:**
- 14 **26. אין חולק כי התובעים עזבו את הארץ בשנת 2013 והצהירו כי באותו המועד, לא היה בכוונתם**
15 **לעזוב את הארץ לצמיתות.**¹⁴
- 16 **27. ראו עדותם מהלך החקירה הנגדית:**
- 17 **"ש. כשעזבתם את הארץ מה היתה הכוונה שלכם?**
18 **ת. לא ידענו אם הוא ימצא עבודה הוא ישאר. יכול להיות לפה או לשם.**¹⁵
- 19 **ועוד**
- 20 **"ש. אבל ביניהם רק דברתם לפני העזיבה ואמרתם לכאן או לכאן, שאתם לא**
21 **יודעים כלום?**
22 **ת. בדיוק.**¹⁶
- 23 **28. משך השנים שחלפו, התובעים חידשו כל שנה את חוזה השכירות בדירתם בתל אביב – והותירו**
24 **למעשה את הפתח לחזרה לדירה, מבלי שיהיה חוזה שכירות ארוך טווח שיגביל אותם בתאריך**
25 **החזרה.**¹⁷

¹¹ דב"ע מה/73-04 סנוקה – המוסד לביטוח לאומי יז' (1) 079 (1985)

¹² עב"ל (עבודה ארצי) 146/99 מרפת עבד אל קאדר - המוסד לביטוח לאומי (21.01.2002).

¹³ דב"ע (עבודה ארצי) 7-3/97 נאיל עוויסאת - המוסד לביטוח לאומי (09.03.1998)

¹⁴ ראו ס' 6 לתצהיר התובעת, ס' 7 לתצהיר התובע.

¹⁵ עדות התובעת, עמ' 8 לפרוטוקול, ש' 27-28

¹⁶ שם, עמ' 9, ש' 1-2

¹⁷ נספחים 5-9 לתצהיר התובעים

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ב"ל 56483-05-18

29. ייאמר כי להבדיל מהדירה שנמצאת בבעלותם בארץ, הדירות בהן התגוררו בארה"ב, היו דירות בשכירות.¹⁸
30. כך גם, התובעים דאגו להשאיר את הכיסוי הביטוחי לנתבע בתוקף – תוך שהם מקפידים לשלם את דמי הביטוח כסדרם, מידי חודש בחודשו.
31. לא השתכנעתי כי עם סיום לימודיו של התובע, התובעים קיבלו החלטה חד משמעית לירדת סופית מהארץ, כפי שמשמע מתצהיריהם, ובכך כי התנתקה הזיקה לארץ.¹⁹
32. שמתי לב כי חוזה השכירות על הדירה בתל אביב חודש ביום 21.6.15 לתקופה נוספת של שנה בלבד,²⁰ מה שהותיר עבור התובעים את האופציה לחזור לארץ בגמישות, לפחות מהבחינה הזו. מעבר להסבר שטחי לעניין זה, התובעים לא הביאו הסבר המניח את הדעת לכך שהעדיפו לחתום על הסכם שכירות שדרש מהם טרחה פרוצדוראלית פעם בשנה, וזאת גם לאחר שהחליטו סופית, לטענתם, כי לא ישובו לארץ בעתיד הנגלה לעין – עד בכלל, במיוחד שהשוכרת ודמי השכירות היו קבועים.
33. עובדה נוספת שאין עליה עוררין, כאמור, היא כי התשלומים לנתבע שולמו כסדרם עד לאוקטובר 2017 – דבר המחזק את הרושם כי התובעים העדיפו להשאיר את הכיסוי הביטוחי כאמור והמשיכו לראות עצמם כתושבי הארץ.
34. כך, במועד בו התקבלה, לגרסת התובעים, ההחלטה הסופית להישאר בארצות הברית, התובעים לא עשו מאום כדי לבטל את הוראת הקבע לנתבע – ולא פנו אל גורם כלשהו בעניין תושבתם.
35. כמו כן, התובעים העידו כי בתקופה לפני משלוח הבקשה לשלילת התושבות, שלהי 2017, התובע חיפש עבודה בארצות הברית – ובמקביל לכך גם בארץ.
- ש. עדיין חפשת בארץ, לא ראית את חייך בארה"ב?
ת. בתקופה הזאת 2017 חפשתי גם וגם.²¹
36. אם כן, כפי שהתברר במסגרת הליך זה, התובעים שמרו על זיקות לארץ – ובכך נענה בחיוב הפן האובייקטיבי מבחן מירב הזיקות.
37. לגבי המבחן הסובייקטיבי, התרשמתי כי התובעים מעולם לא ויתרו על האפשרות לחזור לארץ – ודי בכך כדי להכיר בכך כי מרכז חייהם של התובעים היה גמיש ונע, ככל הנראה, וכוונתם נזילה בהתאם לנסיבות של התובע.
38. ראו את דברי התובעת עצמה -

¹⁸ ראו עדות התובע, עמ' 6 לפרוטוקול, ש' 11-12.

¹⁹ ראו ס' 8 לתצהיר התובעת ו-9 לתצהיר התובע.

²⁰ עמ' 29 לקובץ התצהיר – חוזה שכירות מיום 21.6.15.

²¹ עדות התובע, עמ' 7 לפרוטוקול, ש' 13-14.

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ב"ל 56483-05-18

- 1 "ש. אני מבינה שמ-2017 הוא חיפש גם וגם, לא שללתם לחזור לארץ?
2 ת. צריך לפרנס את המשפחה. היינו רוצים להשאר בבוסטון אבל צריך תוכנית ב'
3 למקרה שאין עבודה. אי אפשר להשאר בלי עבודה בבוסטון עיר יקרה. אחרי שלא מוצאים
4 עבודה בבוסטון, מה נעשה? נשאר בלי להרוויח?
5 ש. ז"א לא שללתם חזרה לארץ?
6 ת. כן. זה לא תמיד בשליטה שלנו. היינו רוצים להשאר.²²
- 7 39. עוד התברר כי הסיבה לבקשה לשלילת התושבות, הייתה בעיקרה, בשל המלצת רואה החשבון
8 של התובעים ויותר בנוגע לשיקולי מיסוי ועלויות דמי ביטוח, ולא מתוך כוונה אמיתית לנתק
9 הזיקה לארץ.²³
- 10 40. בסופו של דבר, זמן קצר לאחר בקשת התובעים לשלול את תושבתם הם חזרו ארצה. ללמדך כי
11 טיב מגוריהם בארה"ב היה זמני ללא כוונה אמיתית וכנה לנתק את זיקתם לארץ ולהעתיק את
12 מרכז חייהם לארה"ב בקביעות.
- 13 41. משכך, יש לקבוע כי התובעים שמרו על תושבותם בתקופה שבמחלוקת כל העת בה התגוררו
14 בארצות הברית.
- 15 42. נעיר לסיום, כי אין זה סביר כי תושב ישלם דמי ביטוח לנתבע משך שנים, ובסופה של התקופה,
16 משלא חל כל אירוע ביטוחי, יבקש לשלול מעמדו וכתוצאה לקבל החזר על אותם דמי הביטוח
17 ששילם. הדבר נוגד את יסוד שיטת הביטוח מעיקרה, בפרט כי מדובר בביטוח סוציאלי וערבות
18 הדדית.
- 19 43. אשר על כן, התביעה נדחית ללא צו להוצאות.
- 20
21 ניתן היום, א' תמוז תש"פ, (23 יוני 2020), בהעדר הצדדים ויישלח אליהם.
22
23

סאוסן אלקאסם, שופטת

²² עמ' 9 לפרוטוקול, ש' 26 ואילך, עדות התובעת

²³ עמ' 10, ש' 29 ואילך – "ש. הסיבה שבקשתם לשלול לחזור זה רק בגלל התשלום המס של ההכנסות? ת. זה בא מהרואה חשבון שלנו. אני הייתי מנותקת לגמרי מהחיים פה. לא הסתובבתי לא עם כרטיס אשראי ישראל. לא היה לי בסביבה הזאת חיים. ועלה מרואה חשבון הבנו שזה משהו שצריך לברר. כל מה שידעתי בכל התקופה שבארה"ב שהפסקתי לקבל קצבת ילדים אחרי מספר חודשים 3 או ... לא היה שום קשר."

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ב"ל 56483-05-18

- 1
- 2
- 3
- 4

